

Maaïke Verhoeven en Kees Broekhof:

Fantasia: Leesplezier van 6 tot 12 jaar *Een leesbevorderingsproject op de basisschool*

Lezen staat (weer) volop in de belangstelling. Zo wist de Volkskrant op 15 april in een artikel op de voorpagina nog te melden dat de ontleding onder jongeren geen probleem zou zijn. Voorlezen en lezen in de vrije tijd heeft een te verwaarlozen invloed op de leesprestaties volgens de Volkskrant. Leesbevorderingsinitiatieven zouden daarom weinig zinvol zijn.

Uit de reacties bleek wel dat deze opvatting door weinigen wordt gedeeld. Het beleid onderkent het belang van leesbevordering en er is voldoende onderzoek waaruit blijkt dat het wel degelijk zinvol is om het lezen en, bij jongere leeftijdsgroepen, het voorlezen te stimuleren (Tellegen, 1987).

In dit artikel beschrijven Maaïke Verhoeven en Kees Broekhof een landelijk leesbevorderingsproject voor de basisschool: Fantasia.

Fantasia: doelgroepen en doelen

Fantasia is bestemd voor leerlingen op de basisschool. In dit project staat de structurele samenwerking tussen de school, het gezin, de boekhandel en de bibliotheek centraal. Het doel van dit project is het bevorderen van de leesfrequentie, de leesprestaties en vooral de leesmotivatie (leesplezier) van kinderen, zowel op school als thuis. Als leerlingen meer plezier in het lezen krijgen, zullen zij vaker uit zichzelf naar een boek grijpen. Dat is niet alleen leuk, maar ook belangrijk voor de persoonlijke ontwikkeling van kinderen. Bovendien zal het leesplezier een positief effect hebben op het leesniveau van de leerlingen.

Om de bovenstaande doelstelling te bereiken, streeft Fantasia ernaar op school twee uur per week structureel aandacht te besteden aan leesbevordering. Dit betekent echter niet dat het leesprogramma verzaamd moet worden met twee extra uren. Het is de bedoeling dat Fantasia een plaats krijgt binnen het reguliere leesprogramma.

Om een goed lopende samenwerking te bewerkstelligen is een netwerk nodig waarin alle, bij leesbevordering betrokkenen instanties, vertegenwoordigd zijn. Dit netwerk bestaat uit de zogenoemde leespartners: de basisschool (leraren, directie, medezeggenschapsraad en bevoegd gezag), de bibliotheek (medewerkers, directie en bevoegd gezag) en de boekhandel. Ook de ouders of opvoeders van de leerlingen worden tot de leespartners gerekend. Zij spelen echter een andere rol in het geheel. De school, de bibliotheek en de boekhandel werken gezamenlijk naar de ouders toe en zorgen er op deze manier voor dat kinderen op verschillende manieren, tijdstippen en plaatsen in aanraking komen met boeken en gestimuleerd worden om te lezen.

De samenwerking van de drie leespartners krijgt gestalte in het zogenoemde boekoverleg dat meestal vier tot zes keer per jaar plaatsvindt. Tijdens dit externe overleg worden onder andere ervaringen uitgewisseld, nieuwe landelijke en plaatselijke ontwikkelingen besproken en afspraken gemaakt voor nieuwe activiteiten die gezamenlijk ondernomen kunnen worden (bijvoorbeeld groepsbezoeken naar de boekhandel en de bibliotheek en projecten rondom de Kinderboekenweek en de Kinderjury).

Fantasia en de school

De meeste Fantasia-activiteiten spelen zich af op school, daarbij staan drie kernactiviteiten centraal: de boekenkring, het vrij lezen en de verwerking.

De boekenkring bestaat uit verschillende activiteiten die voor de hele klas worden georganiseerd. De kinderen houden spreekbeurten, de leerkracht leest voor en introduceert nieuwe boeken, een schrijver bezoekt de school, enzovoorts.

Tijdens het vrij lezen, lezen de leerlingen

individueel uit een zelfgekozen boek. Voor dit onderdeel wordt veel tijd ingeroosterd, want het gaat er niet alleen om de leerlingen bezig te houden als ze hun les afhebben. Bij vrij lezen is het de bedoeling dat de leerlingen zich regelmatig kunnen terugtrekken met een boek om er eens lekker van te genieten. Voor de leerlingen van de onderbouw (die meestal nog niet kunnen lezen) kan de leerkracht een boekluisterhoek inrichten. In deze lees- en luisterhoek kunnen de leerlingen naar cassette luisteren en tegelijkertijd het bijbehorende boek bekijken. Het materiaal voor de boekluisterhoek dient de school zelf aan te schaffen. Er zijn verschillende uitgeverijen die een ruim assortiment cassetteboeken bieden.

Bij de verwerking gaat het om allerlei activiteiten die inhoudelijk met boeken te maken hebben en waarbij gebruik wordt gemaakt van verschillende werkvormen. De leerlingen praten bijvoorbeeld over de uitwerking van het thema van een boek, de schrijfstijl en de vormgeving. Ze spelen een boek na, maken er een tekening over of schrijven zelf een verhaal of gedicht met hetzelfde thema.

Naast deze drie kernactiviteiten is het de bedoeling dat de school tijd vrijmaakt voor een onderzoek naar de leesmotivatie van de leerlingen (het liefst één keer per jaar), het bezoeken van de bibliotheek en de boekhandel, en het opzetten van projecten. Ook heeft de school een ruime boekencollectie nodig. Is die er niet, dan moet er in ieder geval de mogelijkheid zijn om die aan te schaffen.

Het is van belang dat de hele school betrokken wordt bij het project. Voor alle groepen dient er immers voldoende tijd ingeroosterd te worden voor de hierboven genoemde kernactiviteiten. Binnen het schoolteam wordt tevens een coördinator leesbevordering aangewezen, deze fungeert als contactpersoon tussen de bibliotheek, de boekhandel en de ouders. Het is de taak van de coördinator om: het boekoverleg bij te wonen, collega's op school te informeren over leesbevordering, de boekencollectie in de school te verzorgen, activiteiten met bibliotheek en boekhandel te organiseren, oudercontacten te stimuleren en het leesbevorderingsbudget te beheren. Ook

is de coördinator verantwoordelijk voor de evaluatie van de leesbevorderingsactiviteiten. Die evaluatie kan op verschillende manieren plaatsvinden, bijvoorbeeld door een enquête onder leerlingen en leerkrachten, door observaties, en door registratie van gelezen boeken. Meestal krijgt de coördinator leesbevordering een aantal lesvrije uren om zijn taken naar behoren uit te kunnen voeren.

Ouders spelen een actieve rol bij Fantasia. Zij kunnen het lezen thuis bevorderen door positief te reageren wanneer het kind leest, zelf voor te lezen (ook al kan het kind zelf al lezen) en met het kind te praten over boeken. De school organiseert voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders. Vrijwilligheid staat hierbij voorop. Leesmotivatie kun je nu eenmaal niet afdwingen; door ouders te informeren en te enthousiasmeren is de kans veel groter dat zij zich uit eigen beweging actiever gaan opstellen. Daarom wordt de ouders tijdens deze voorlichtingsbijeenkomsten duidelijk gemaakt hoe leuk lezen kan zijn en hoe belangrijk lezen is, zowel voor de schoolloopbaan van het kind als voor zijn toekomst. Ook wordt er veel nadruk gelegd op de rol van de ouders als belangrijke schakel in de leesbevordering.

Het is belangrijk om de drempel voor deze bijeenkomsten zo laag mogelijk te houden, zodat ouders op ongedwongen wijze kennis maken met boeken en met het idee dat zij een belangrijke en actieve bijdrage kunnen leveren aan de leesbevordering thuis.

Het materiaal

Het Fantasiamateriaal bestaat uit drie onderdelen: Fantasiaboek, Fantasiaboxen en Fantasiakopie. Fantasiaboek is de basis voor het werken met Fantasia. Het is een handleiding voor scholen, bibliotheken en boekhandels en bevat een achtergrondgedeelte en een praktisch gedeelte. In het achtergrondgedeelte komen de uitgangspunten van Fantasia aan de orde, evenals verschillende aspecten van lezen en recente theoretische inzichten in het werken met ouders, de bibliotheek en de boekhandel. Het praktische gedeelte bestaat uit een voorbeeldschoolwerkplan, modellen voor structurele samenwerking door de betrokken instanties (school, bibliotheek, boekhandel),

en blauwdrukken voor de leerkracht om met leesthema's te werken.

De Fantasiaboxen en Fantasiakopie kunnen worden gebruikt bij de boekenkring en de verwerking. De Fantasiaboxen bestaan uit veertien boekjes in een cassette. In elk boekje is een voorbeeldthema uitgewerkt, dat in een (aaneengesloten) periode van zes weken wordt behandeld. De boekjes bieden de leerkracht een vaste structuur in de vorm van uitgewerkte lessen, didactische aanwijzingen en suggesties bij het betreffende thema. Aan de hand van de voorbeeldthema's komen de leerlingen in contact met bekende en minder bekende boeken, verhalen, gedichten, auteurs en illustratoren. De thema's kunnen zowel betrekking hebben op een onderwerp als op een genre, bijvoorbeeld wonen, angst, poëzie en film.

Fantasiakopie bestaat uit een *Boekenboek* voor groep vier en vijf, een *Boekenboek* voor groep zes tot en met acht en kopieerbladen met verwerkingsopdrachten die bij de Fantasiaboxen gebruikt kunnen worden.

Het *Boekenboek* is een werkboek voor leerlingen. Het bestaat uit een serie lees- en werkbladen en bevat informatie over allerlei soorten bekende en minder bekende boekengewone leesboeken, informatieve boeken, prentenboeken, stripboeken en gedichtenbundels. In het *Boekenboek* kan elke leerling zijn leeservaringen vastleggen. Op de werkbladen schrijven de leerlingen op wat ze vinden van de boeken die zij gelezen hebben, maar ook van de boeken die ze niet uitgelezen hebben. Ze stellen hun eigen lievelingsboeken top tien samen en een rotboeken top tien. Bovendien krijgen ze in het *Boekenboek* informatie over de bibliotheek en de boekhandel. Omdat het *Boekenboek* een aantal jaren meegaat wordt het een persoonlijk document voor elke leerling, een soort dagboek over boeken. In alle gedeelten van het *Boekenboek* zijn puzzels, spelletjes, gedichten en illustraties uit boeken opgenomen.

Het *Boekenboek* wordt naast de boxen gebruikt. Het wordt in de boxen wel genoemd, maar het gebruik ervan door de leerlingen is vrijblijvend, al kan de leerkracht natuurlijk de leerlingen wel aansporen om het

te gebruiken. Het belangrijkste doel van het *Boekenboek* is de lol in het lezen te bevorderen. Bovendien geeft het de leerkracht inzicht in wat de kinderen in hun vrije tijd lezen.

Naast de twee *Boekenboeken* zijn in Fantasiakopie alle kopieerbladen opgenomen die nodig zijn voor het uitvoeren van activiteiten en opdrachten bij de voorbeeldthema's.

Fantasia in de klas

De belangrijkste Fantasiamaterialen die in de klas gebruikt worden, zijn de 14 Fantasiaboxen en het *Boekenboek*. Fantasiabox 1 is bedoeld voor groep 1 en 2, de Fantasiaboxen 2 tot en met 7 zijn bedoeld voor de groepen 3 tot en met 8. Deze boxen hebben allemaal dezelfde opzet, waarbij de volgende activiteiten aan bod komen: voorleesboek, hoofdactiviteit, boekenplan en extra activiteiten.

Het is de bedoeling dat de leerkracht elke dag zo'n tien à twintig minuten voorleest uit een zelfgekozen boek, dat hetzelfde thema heeft als de box waarmee de leerkracht op dat moment werkt. Deze activiteit wordt aangeduid als voorleesboek.

Voor de hoofdactiviteit kan de leerkracht kiezen uit verschillende verwerkingsactiviteiten rond het thema. Elke box geeft een aantal voorbeelden, maar de leerkracht kan ook zelf iets verzinnen.

In het boekenplan presenteert de leerkracht elke week op drie gespreide momenten, een boek aan de klas. De eerste dag laat de leerkracht het boek zien, leest de titel voor en vraagt aan de leerlingen waar het over zou kunnen gaan. De tweede dag leest de leerkracht de flaptekst voor en op de derde dag leest de leerkracht een klein stukje uit het boek. Het boek blijft de hele week duidelijk zichtbaar op een plek in de klas zodat de leerlingen het kunnen inkijken of lezen als ze dat willen, het boekenplan is namelijk bedoeld om de interesse van de leerlingen voor verschillende boeken op te wekken.

Met extra activiteiten worden andere verwerkingsactiviteiten bedoeld, die naast de hoofdactiviteit plaats kunnen vinden.

In box 1 tot en met 7 is voor elke week een weekoverzicht beschreven dat als richtlijn voor de leerkracht kan dienen (zie afbeelding 1).

Hieronder volgt een korte beschrijving van

een aantal themaboekjes zoals die in groep 1 tot en met 7 gebruikt kunnen worden.

Fantasiaboxen

Box 1 heeft als titel 'Knuffel' en wordt gebruikt bij groep 1 en 2. Knuffels spelen vaak de hoofdrol in boekjes voor deze leeftijdsgroep. De bedoeling van dit thema is dat de leerlingen kennismaken met verschillende dieren en met op dieren lijkende knuffels, en dat zij leren verbanden te leggen tussen boeken en de wereld om hen heen. Gedurende de zes weken die dit themaboekje beslaat komen de volgende activiteiten aan bod: voorleesboek, hoofdactiviteit, boekenplan, boekluisterhoek en extra activiteit. De tijd die per activiteit wordt ingeruimd kan verschillen.

Voordat de leerkracht met de box kan gaan werken zijn wat voorbereidingen nodig: het zorgen voor een themacollectie waarin dieren en knuffels centraal staan (dit gebeurt in overleg met de bibliotheek), het gereedmaken

van de audiovisuele middelen, en het maken van een weekplanning waarin alle activiteiten opgenomen zijn.

Voor dit thema zijn verschillende prentenboeken geselecteerd, de leerkracht kan echter ook zelf op zoek gaan naar boekjes.

In de eerste week maken de leerlingen kennis met het thema. Dat begint op de eerste dag met het voorleesboek. De leerkracht kiest een boek (in de box wordt voor de eerste week het boek *Beertje Bonzibor* van Rogier Proper gebruikt), houdt daar een korte introductie over en leest eruit voor. Er wordt vervolgens elke dag zo'n tien minuten uit het voorleesboek voorgelezen.

De tweede dag wordt er gestart met het boekenplan. De leerkracht presenteert een keer per week gedurende twintig minuten een boekje uit de themacollectie. De leerlingen kunnen daarna het boekje zelfstandig bekijken en beluisteren in de boekluisterhoek. (In de boxen 2 tot 6 wordt deze presentatie verspreid over drie momenten per week.)

In de boekluisterhoek, waar verschillende

Weekoverzicht

Activiteit	Organisatie	Tijdsduur	Materialen
Voorleesboek <i>De soldatenmaker</i> van Paul Biegel	hele groep	5 maal 10 tot 20 minuten	<i>De soldatenmaker</i>
Hoofdactiviteit gedicht 'Oorlog' van Willem Wilmink	hele groep	45 minuten	<i>Verzamelde liedjes en gedichten</i> van Willem Wilmink
Boekenplan 3 <i>Het dagboek van Zlata</i> van Zlata Filipović	hele groep	3 maal 10 minuten	<i>Het dagboek van Zlata</i>
Extra activiteiten			
1. video <i>Lieve Kitty</i>	hele groep	1. 20 minuten	1. video <i>Lieve Kitty</i> , videorecorder en televisie
2. gedicht 'Voor Anne F.' van Theo Olthuis	hele groep	2. 5 minuten	2. <i>Het geluid van vrede</i> van Theo Olthuis
3. <i>Anne Frank</i> van Ruud van der Rol en Rian Verhoeven	hele groep	3. 10 minuten	3. <i>Anne Frank</i>
4. voorlezen uit <i>Het dagboek van Zlata</i>	hele groep	4. 15 minuten	4. <i>Het dagboek van Zlata</i>

Afbeelding 1: Weekoverzicht als richtlijn voor de docent.

boekjes en cassettes uit de themacollectie uitgestald staan, krijgen de leerlingen de gelegenheid zelf actief met boeken en 'lezen' bezig te zijn. De leerkracht kiest zelf hoe vaak en hoe lang de kinderen naar de boekluisterhoek gaan.

Elke week wordt er een hoofdactiviteit rondom een boekje georganiseerd. In de eerste week is dat het prentenboek *Rupsje Nootgenoeg* van Eric Carle. Nadat de leerkracht het boekje heeft voorgelezen kan hij er bijvoorbeeld voor kiezen met de kinderen te praten over de soorten fruit die Rupsje Nootgenoeg eet of de dag waarop het rupsje een bepaald soort fruit eet (zo maken de kinderen kennis met de dagen van de week). Ook kunnen de kinderen een rups plakken of een tekening maken van hun eigen lievelingsgerecht. In dit geval is het is de bedoeling dat de leerkracht van deze hoofdactiviteit een les van 45 minuten maakt.

Als de tijd het toelaat, kan de leerkracht een aantal extra activiteiten organiseren. Hij kan bijvoorbeeld de video van Rupsje Nootgenoeg laten zien. Deze staat op de videoband *Rupsje Nootgenoeg en andere verhalen* (Naarden, Timboektoe, 1994) en duurt tien minuten.

Box 4 is getiteld 'Geheimzinnigheid' en is bedoeld voor groep 5. Bij dit thema komen verschillende soorten geheimen aan bod: geheimen van de leerlingen zelf, geheimzinnige voorwerpen en geheimschriften. Tijdens de zes weken waarin het themaboekje wordt behandeld leest de leerkracht dagelijks tien tot twintig minuten voor uit het voorleesboek. Het boekenplan vindt drie keer per week gedurende vijf à tien minuten plaats. In week 3 wordt er gewerkt met gedichten. Als hoofdactiviteit leest de leerkracht een gedicht voor en bespreekt het in de klas. In het themaboekje is het gedicht 'Geheim' van Karel Eykman als voorbeeld genomen. Het gaat over een doosje uit Japan waarin de dichter allerlei geheime spulletjes bewaart. Naar aanleiding van dit gedicht maken de leerlingen een opdracht uit Fantasiakopie: ze schrijven op wat zij in dat doosje zouden stoppen, zonder hun naam te vermelden. Daarna rouleren de kopieerbladen door de klas zodat de leerlingen elkaars 'geheime

inhoud' lezen zonder dat zij weten wie dat opgeschreven heeft. Er volgt een gesprek over welk geheim het meeste indruk heeft gemaakt, wie er achter de afzender van een geheim is gekomen en op welke manier. Het gedicht wordt vervolgens in het Boekenboek geplakt. In het boekenplan worden de kinderen deze week 'warm' gemaakt voor het boek *De stem in de kast* van Bies van Ede (zie afbeelding 2). Als extra activiteiten voor deze week kunnen andere geheimzinnige gedichten worden gelezen.

Box 8 tot en met 13 zijn voor verschillende groepen uitgewerkt. Fantasiabox 8 bijvoorbeeld, kan zowel in de midden- als in de bovenbouw gebruikt worden. De titel – 'Meer dan plaatjes' – slaat op de prentenboeken die bij deze box gebruikt worden. Vaak worden prentenboeken in de midden- en bovenbouw nauwelijks gebruikt, terwijl het lezen van prentenboeken ook voor deze groepen leuk en nuttig kan zijn. Zwakke lezers en leerlingen die een hekel hebben aan lezen maken hier op een speelse manier kennis met mooie verhalen. De leerlingen leren gericht kijken en beelden interpreteren, ze leren het thema van een boek te verwoorden en ze ontdekken wat de schrijver/illustrator wil uitbeelden.

Box 10 is uitgewerkt voor de hele basisschool. Deze box heet 'Verbeelding' en gaat over boeken en films. De leerlingen leren onder andere de meerwaarde van een boek ontdekken door naar een verfilming te kijken en ze leren naar iets te kijken vanuit verschillende perspectieven. Bij leerlingen die niet of nauwelijks lezen wordt de interesse voor verhalen opgewekt. Leerlingen leren bovendien gericht te kijken zodat zij een beeldverhaal kunnen interpreteren en kritisch bekijken.

'Zwerven met heer Akels' is de titel van box 12. Voor dit thema zijn tien boeken gekozen in verschillende genres. De leerlingen maken in een korte tijd kennis met verschillende soorten boeken, waaronder een prentenboek, een sprookjesboek en een gedichtenbundel. De doelstellingen zijn afhankelijk van de boeken en de verwerkingsactiviteiten die

Illustratie uit: *De stem in de kast* van Bies van Ede.
Tilburg, Zwijssen, 1993.

Besprekingswijzer

Dag 1

Laat de leerlingen de voor- en achterkant van het boek zien. Op de voorkant staan de naam van de auteur, de titel, de naam van de uitgever en het logo van de serie. Op de illustratie zien we een jongen en een meisje die op de grond zitten voor een blauwe kast. Ze kijken verschrikt naar een hand met daarin een grote injectienaald. Vraag de leerlingen:

- Wat voor soort boek zal dit zijn?
- Waar zal het verhaal over gaan?

Dag 2

Lees de leerlingen de flaptekst voor:

De stem in de kast

Maud en haar vriendje Gideon krijgen de kans om in een oude leegstaande fabriek rond te kijken als het gebouw verkocht wordt aan tandarts Vogelenzang. Ze doen een vreemde ontdekking: er zit een jongetje opgesloten in een kast. Houdt de tandarts hem gevangen en zo ja, waarom?

Als er vreemde dingen met de patiënten gebeuren, besluiten Maud en Gideon in te grijpen. Maar ook Gideon valt in handen van de tandarts. Maud staat er nu helemaal alleen voor! En dat valt niet mee voor een meisje van tien jaar...

Uit: Bies van Ede, *De stem in de kast*.

Tilburg, Zwijssen, 1993.

Wijs de leerlingen op de illustratie op de achterkant: een oud, kasteelachtig gebouw met boven de deur een felrood gekleurde mond.

Dag 3

Lees de leerlingen hoofdstuk 1 'Een beugeltje' voor, waarin Maud van haar tandarts te horen krijgt dat ze een beugel moet gaan dragen; zij vindt dat helemaal niet erg. Vervolgens leest u hoofdstuk 2 'Rudolf, 1977' voor, waarin we kennismaken met de gespleten persoonlijkheid van Rudolf.

Extra leessuggesties in het kader van het Boekenplan

- Els de Groen, *De olifantenruiter*. Amsterdam, Van Goor, 1988.
- Mieke van Hooft, *De tasjesdief*. Haarlem, Holland, 1989.
- Rosalind Kerven, *De trommel van de toendra*. Amsterdam, Ploegsma, 1987.
- Margaret Mahy, *De jongen met de gele ogen*. Amsterdam, Ploegsma, 1983.

Afbeelding 2: Een voorbeeld uit het boekenplan.

gekozen worden. Dit themaboekje is uitgewerkt voor de midden- en de bovenbouw.

Fantasiabox 14 is een speciaal programma voor de ouders van kinderen in groep vier. Het heeft als titel 'Trompet voor Olifant', naar het gelijknamige boek van Max Velthuis. Fantasiaboek bevat een 'blauwdruk' van dit programma waardoor het ook toepasbaar is in de andere jaargroepen. Het doel van dit programma is om ouders en hun kinderen plezier te laten beleven aan lezen, ouders meer te betrekken bij het leesgedrag van hun kind, en ze te informeren over het belang van lezen en de rol die de bibliotheek en de boekhandel hierin kunnen spelen. Het

programma wordt over een periode van vier weken uitgevoerd en ziet er als volgt uit. Tijdens week 1 en 2 wordt *Trompet voor Olifant* geïntroduceerd in de klas. De leerkracht leest voor en praat met de leerlingen over de inhoud van het boek. Als verwerkingsactiviteit maken de leerlingen een uitnodiging voor de ouders. Ook studeren ze een lied in en spelen ze het boek na. In week 3 komen de ouders op school. Zij krijgen informatie over het programma, over lezen, de bibliotheek en de boekhandel. De leerlingen zingen hun lied en voeren het toneelstukje op. De ouders krijgen een exemplaar van *Trompet voor Olifant* mee naar huis, zodat zij er thuis uit kunnen voorlezen. In de vierde

week brengen de ouders met hun kinderen een bezoek aan de bibliotheek.

Ervaringen van een leerkracht

De leerkrachten van basisschool Op het Merkenveld in Maastricht zijn enthousiast over Fantasia. Henk Sangen, leerkracht van groep 8, vertelt: 'We zien hier op school allemaal de noodzaak in van leesbevordering. Voor de meeste groepen op onze school stond lezen toch al elke dag op het programma. Toen we met Fantasia begonnen hebben we nog iets meer tijd voor het lezen ingeroosterd, zonder dat dit problemen gaf. De hele school werkt zes weken achter elkaar met hetzelfde onderwerp, elke groep op zijn eigen niveau en met zijn eigen literatuur'.

Of de zwakke lezers vooruitgang boeken is nog niet te zeggen. Henk Sangen vindt het nog te vroeg om daar uitspraak over te doen. 'Maar', zegt hij, 'onze kinderen zijn over het algemeen enthousiast. De boeken die wij in het boekenplan introduceren worden heel vaak door de leerlingen gelezen. Deze korte boekintroductions hebben dus het juiste effect. Het is alleen jammer dat we meestal niet veel over de schrijvers kunnen vertellen, we krijgen daar weinig informatie over, gelukkig is men bezig om hiervoor een oplossing te zoeken'.

Basisschool Op het Merkenveld werkt samen met de Stadsbibliotheek van Maastricht. 'Soms is het moeilijk om bij de onderwerpen die we hebben gekozen goede literatuur te vinden', zegt Henk Sangen. 'De bibliotheek helpt ons daarbij. Bovendien heeft de school ook een potje gereserveerd om boeken aan te schaffen, als dat nodig is. Het is niet zo'n groot bedrag, ongeveer duizend gulden, maar we hebben daar genoeg aan. Zo komen we toch altijd aan de juiste boeken'.

Een groot knelpunt is dat de ouders heel moeilijk bij Fantasia te betrekken zijn. Henk Sangen: 'We proberen het wel, er worden informatiebijeenkomsten georganiseerd maar de opkomst is zeer gering. De meeste ouders hebben het idee dat het onderwijs aan kinderen uitsluitend een taak van de school is, en dat hun betrokkenheid niet nodig is.' Op deze manier is het voor basisschool Op het Merkenveld ook moeilijk om te beoordelen

of kinderen thuis ook meer zijn gaan lezen. 'We hebben heel weinig contact met de ouders en dat is jammer,' zegt Henk Sangen. 'Maar als school doen we er alles aan om onze leerlingen meer, en met veel plezier te laten lezen, en dat lukt ons aardig'.¹

Twee implementatievarianten

Scholen die Fantasia willen invoeren kunnen dat op twee manieren doen. Allereerst kunnen zij ervoor kiezen om het project zelfstandig in te voeren. Dit betekent dat zij zelf het materiaal aanschaffen en zelf zorg dragen voor het vormgeven aan de samenwerking met de bibliotheek en de boekhandel. Het materiaal wordt uitgegeven door Zwijssen bv te Tilburg (telefoon 013: 5838888).

De andere manier is via de gemeente deel te nemen aan het landelijke project Leesbevordering 0-12 jaar. De school maakt dan deel uit van een gemeentelijk netwerk van scholen, bibliotheek en boekhandel en krijgt bij de invoering van Fantasia ondersteuning en training van een regionaal steunpunt. Ook is het mogelijk dat het materiaal vanuit de gemeente gesubsidieerd wordt. Scholen kunnen zich niet individueel aanmelden voor het project Leesbevordering 0-12 jaar. Alleen gemeenten kunnen zich – onder bepaalde voorwaarden – aanmelden. Er zijn steunpunten voor Noord/Oost- Nederland (telefoon 0591: 61 18 97, Itie van den Berg), Midden/West-Nederland (telefoon 030: 243 42 24, Monique Okkerse) en Zuid-Nederland (telefoon 013: 535 94 55, Rien Nouse).

Noot en literatuur

- 1 Met dank aan Henk Sangen van basisschool Op het Merkenveld.

Tellegen, S. & I. Catsburg, *Waarom zou je lezen?: Het oordeel van scholieren: anders dan men wel een dacht*. Groningen, Wolters-Noordhoff, 1987.

Fantasia. Tilburg, Zwijssen, 1996.